

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 18CoSr/1/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8516202942
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Babinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8516202942.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Babinovej a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobcu: B. F., nar. X.XX.XXXX, bytom B. XX, XXX XX I., proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa č.k. 8Csr/1/2016-83 zo dňa 5.4.2017 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zrušil rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu so sídlom Karloveské rameno 6, 841 04 Bratislava zriadeného záujmovým združením právnických osôb Združenie arbitráže a mediácie so sídlom Karloveské rameno 6, 841 04 Bratislava, IČO: 45 745 595, sp.zn. SR 00135/16 zo dňa 26.5.2016 a odložil jeho vykonateľnosť. Žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Rozhodnutie odôvodnil tým, že účastníci uzavreli zmluvu o úvere dňa 4.9.2014 pod č. XXXXXXXXXX. Na základe tejto zmluvy bol poskytnutý úver vo výške 700 eur. Následne podal žalovaný žalobu na Stály rozhodcovský súd zriadený Združením arbitráže a mediácie, ktorý vydal rozhodcovský rozsudok, na základe ktorého bol žalobca povinný zaplatiť žalovanému sumu 1.350,71 eur, zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne zo sumy 1.350,71 eur od 14.8.2015 do zaplataenia, zákonný úrok vo výške 6 % ročne zo sumy 1.350,71 eur od 15.2.2016 do zaplataenia a nahradiť trovy rozhodcovského konania vo výške 368,86 eur, v mesačných splátkach vo výške 120,00 eur splatných vždy k poslednému dňu v mesiaci na účet žalobcu pod následkom straty výhody splátok.

3. Účastníkmi uzavretá úverová zmluva má charakter zmluvy spotrebiteľskej. Aj keď žalobca vo formulári úverovej zmluvy prehlásil, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon zamestnania, v skutočnosti úverom zabezpečoval bežnú spotrebu domácnosti. Žalovaný nepreukázal, aby žalobca ním poskytnuté finančné prostriedky použil na v zmluve uvedený účel. Zo strany žalovaného išlo o účelové konanie v snahe obísť zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa a konanie naplňajúce znaky nekalej obchodnej praxi.

4. Spôsob, akým bola zmluva spotrebiteľovi predložená, nie je o individuálne vyjednanom rozhodcovskom konaní ale o nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok, vo vzťahu ku ktorým žalovaný sledoval ich vylúčenie spod režimu súdnej kontroly tzv. neprijateľných zmluvných podmienok. Takýto postup dodávateľa predstavuje nekalú obchodnú prax. Možnosť výberu spotrebiteľa medzi všeobecným súdom a rozhodcovským súdom je iba iluzórna a spotrebiteľ takúto možnosť stráca momentom, keď sa dodávateľ obráti na rozhodcovský súd, čo spotrebiteľ nemôže žiadnym spôsobom ovplyvniť.

5. Na základe uvedeného súd prvého stupňa podľa ust. § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z. z. rozhodcovský rozsudok zrušil.

6. O odklade vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku rozhodol podľa ustanovenia § 40 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z..

7. Výrok o trovách bol odôvodnený ustanovením § 262 ods. 1 CSP.

8. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Alternatívne požadoval rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobcu bola zamietnutá. Ako dôvod uviedol, že na základe vykonaných dôkazov sa dospelo k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Rozhodcovská zmluva, resp. doložka dohodnutá medzi žalobcom a žalovaným je tzv. nevýhradnou rozhodcovskou zmluvou, nakoľko umožňuje každej zmluvnej strane domáhať sa ochrany svojich práv, buď prostredníctvom rozhodcovského konania alebo súdneho konania. Už len z tohto pohľadu rozhodcovská zmluva nevyžaduje od žalobcu, aby spory so žalovaným riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Žalobca má teda kedykoľvek právo sa slobodne rozhodnúť, na ktorom orgáne uplatní svoje právo. Platnosť právneho úkonu navyše treba hodnotiť v čase jeho uzavretia a bez hypotetického zvažovania okolností, ktoré môžu, ale nemusia nastať po jeho uzavretí. Dôležité teda je to, či doložka v čase jej uzavretia sama o sebe umožňuje alebo neumožňuje spotrebiteľovi uskutočniť voľbu medzi súdom alebo alternatívnym riešením sporu. Nie je vôbec dôležité, čo sa môže stať v budúcnosti. Je navyše logické, že pokiaľ by zo strany spotrebiteľa došlo po uzavretí zmluvy k jej porušeniu, bude to práve dodávateľ, ktorý sa obráti so žiadosťou o právnu ochranu na príslušný orgán a to buď na základe voľby medzi rozhodcovským a súdnym konaním alebo priamo na súd alebo priamo na rozhodcovský orgán. Následky tohto procesného kroku už upravuje príslušné procesné právo a nie rozhodcovská zmluva. Podľa ustanovenia § 19 zákona č. 244/2002 Z. z. podanie žaloby na rozhodcovský súd, má rovnaké právne účinky, ako keby bola žaloba podaná na súd. Po začatí rozhodcovského konania nemožno v tej istej veci konať a rozhodovať na súde alebo pred iným rozhodcovským súdom. Znamená to teda prekážku litispendencie pre akékoľvek ďalšie žaloby v tej istej veci a to aj v obrátenom procesnom postavení. Z ustanovenia § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka v žiadnom prípade nevyplýva úmysel zákonodarcu zakázať rozhodcovské konanie úplne ale iba ho obmedziť. Toto ustanovenie navyše vôbec neobmedzuje dodávateľa. Uvedené ustanovenie je treba vykladať eurokonformne v súlade so Smernicou Rady č. 93/13/EHS. Podľa bodu 1 písm. q) prílohy Smernice Rady č. 93/13/EHS je zakázané iba dojednanie, aby spotrebiteľ riešil spory nepodliehajúce právnym ustanoveniam výhradne arbitrážou. V prejednávanej veci rozhodcovské konanie má oporu v zákone č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní. Prípustnosť rozhodcovského konania vyplýva aj z právnej úpravy týkajúcej sa spotrebiteľských úverov. Treba len zdôrazniť, že platné a účinné ustanovenia týkajúce sa spotrebiteľských úverov sú vo vzťahu k právnej úprave spotrebiteľských zmlúv v Občianskom zákonníku nielen lex specialis ale aj lex posterior a teda jednoznačne majú prednosť pri aplikácii. Medzi žalobcom a žalovaným bola uzatvorená rozhodcovská zmluva a to na samostatnom liste papiera oddelene od samotnej zmluvy o úvere. Uzavretie zmluvy o úvere teda nebolo podmienené uzavretím rozhodcovskej zmluvy. Rozhodcovská zmluva ako dokument na samostatnom liste papiera môže ale rovnako nemusí byť uzavretá spolu so zmluvou o úvere. V prípade rozhodcovskej zmluvy ide o individuálne dojednanú zmluvnú podmienku, ktorá v zmysle ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemôže byť neprijateľnou podmienkou. Čo sa týka podmienok pre odklad vykonateľnosti tieto splnené neboli. Nesprávnym a predčasným je i rozhodnutie o trovách. Tieto boli priznané na základe úspešnosti, hoci vo veci ešte nebolo právoplatné rozhodnuté.

9. Odvolací súd v zmysle zásad uvedených v ustanovení § 378 a nasl. CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 385 ods. 1 CSP a contrario a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

10. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

11. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia je potrebné poukázať na skutočnosť, podľa ktorej základnú charakteristiku spotrebiteľských zmlúv upravuje Občiansky zákonník v ustanovení § 52. Podľa tohto ustanovenia spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania, alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia sú neplatné. Dodávateľ je osoba,

ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

12. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý žalovaným túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy o úvere boli bez akýchkoľvek pochybností všeobecné obchodné podmienky úveru, ktoré žalobca ovplyvniť nemohol, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Žalovaný má v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a v priebehu odvolacieho konania nebolo žalovaným preukázané, aby úver poskytol žalobcovi za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti žalobcu. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybnosti dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ. Existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť preukázaný bezpečne spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže v žiadnom prípade byť len všeobecný, nič nehovoriaci údaj o poskytnutí úveru na výkon povolania, zamestnania, resp. podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis má výkon povolania, zamestnania resp. podnikateľská činnosť s uzatvorením konkrétnej zmluvy a či dlžník pri uzatváraní zmluvy skutočne konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Túto dôkaznú povinnosť si žalovaný nesplnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi účastníkmi rovnaký vplyv ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol.

13. Podľa dojednanej rozhodcovskej zmluvy sa všetky spory zo zmluvy o úvere mohli riešiť buď pred rozhodcovským súdom alebo pred všeobecným súdom. Podanie žaloby na všeobecnom súde malo síce povahu rozvázovacej podmienky vo vzťahu k rozhodcovskej zmluve, avšak toto dojednanie neplatilo, ak pred podaním žaloby na súde bola podaná žaloba na rozhodcovský súd.

14. S prihliadnutím na uvedené, ak spor vyvolal dodávateľ podaním žaloby na rozhodcovskom súde spotrebiteľ sa takto začatému rozhodcovskému konaniu musel podrobiť. Podanie žaloby na rozhodcovskom súde má totiž rovnaké účinky, ako keby bola žaloba podaná na súde, pričom po začatí rozhodcovského konania nemožno v tej istej veci konať a rozhodovať na súde, čo je zrejmé z ust. § 19 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní.

15. Rozhodcovská zmluva, hoci uzatvorená na samostatnom tlačíve, má charakter štandardnej zmluvnej podmienky používanej žalovaným pri uzatváraní zmlúv o úvere so spotrebiteľmi. Je preto právne bezvýznamné, či riešenie sporu rozhodcovským súdom vyplýva z rozhodcovskej doložky k zmluve alebo z osobitnej zmluvy. Občiansky zákonník v ustanovení § 53 ods. 2 za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia nepovažuje také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. V prípade nepreukázania opaku zo strany dodávateľa zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané (§ 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Rozhodcovská zmluva bola uzatvorená na predtlačenom formulári v čase uzatvorenia zmluvy o úvere a žalovaný ničím nepreukázal individuálny charakter tohto dojednania.

16. Občiansky zákonník účinný od 1.1.2008 za neprijateľnú podmienku v ust. § 53 ods. 4 písm. r) považuje aj dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

17. Vychádzajúc z tohto ustanovenia zmluvná podmienka spotrebiteľom individuálne nedojednaná, ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni prejednaniu a rozhodnutiu veci rozhodcovským súdom v rozhodcovskom konaní. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak spotrebiteľ nemal možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, nakoľko túto možnosť skôr využil dodávateľ. Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu vnúti štandardná zmluvná klauzula alebo dodávateľ svojím konaním podaním žaloby na rozhodcovskom súde. Ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného od 1.1.2008 len demonštratívne menuje niektoré neprijateľné podmienky, a teda charakter neprijateľnej podmienky môžu mať aj iné podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

18. Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spája v ust. § 53 ods. 5 sankciu neplatnosti.

19. Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka) išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Ak teda dojednaná podmienka ukladajúca spotrebiteľovi podrobiť sa rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom je pre jej neprijateľnosť

neplatná, v rozhodcovskom konaní uplatnený nárok rozhodcovským súdom vôbec nemal byť prejednaný a rozhodnutý. Rozhodcovský súd môže totiž vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s ustanovením § 3 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) rozhodcovskému súdu chýba základný predpoklad pre rozhodnutie sporu v rozhodcovskom konaní.

20. V súvislosti s akoukoľvek rozhodcovskou zmluvou je potrebné dodať, že jej cieľom je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Často krát sa rozhodcovská zmluva vyjadri len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože pri vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak stane v súkromnom právnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva rozhodcom, vrátane princípu dobrých mravov je plne opodstatnená. Ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná alebo vyplýva zo štandardnej zmluvy, a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces nedokáže náležite naplánovať sú plne namieste.

21. Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Z uzatvorenej rozhodcovskej zmluvy žiadne informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským súdom a všeobecným súdom nevyplývajú. Žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemohol zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia juris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobcu. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov reality praktického života a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka na podrobnej znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Žalovaný ničím právne významným nepreukázal, aby žalobcovi poskytol jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená riešenie sporov v rozhodcovskom konaní.

22. Nesprávnym je i tvrdenie o predčasnosti a nesprávosti rozhodnutia o trovách. Konanie o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku je osobitným konaním odlišným od konania vo veci samej. Preto bez ohľadu na výsledok konania vo veci samej je potrebné rozhodnúť i o trovách konania vzniknutých účastníkom v súvislosti s konaním o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku. V tomto konaní mal plný úspech žalobca a preto mu patrí náhrada ním účelne vynaložených trov konania podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p..

23. Odvolací súd preto postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1, 2 CSP napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

24. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP. Keďže žalovaný nemal v odvolacom konaní úspech a žalobcovi, ako úspešnému účastníkovi, trovy v súvislosti s odvolacím konaním nevznikli, žiadnej zo strán náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p).

Dovolaateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).